Ա Շ Ա Կ Ե Ր Տ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն
Ա Ն Զ Ն Ո Ւ Ր Ա Ց Ո Ւ Մ
Ե Ւ
Հ Ա Ւ Ա Տ Ա Ր Մ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. Աստուծոյ Պատուիրանը Զգած, Մարդոց Աւանդութիւնը Կը Պահէք:
2. Խաչելութի՞ւն, Թէ Յաղթակա՛ն Յարութիւն:
3. Ետեւէ՛ս եկէք, եւ ես Մարդոց Որսորդներ Պիտի Ընեմ Զեզ:
4. " Երանի՛ Այն Մեռելներուն՝ Որոնք Այժմէն Իսկ Ննչեցին Ի Տէր: Որովհետեւ՝ Հանգստացան Իրենց Խոնջէնքէն Եւ Միայն Իրենց Գործերն Են Որ Գացին Իրենց Ետեւէն:

ԱԼՊԷՌ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ
ՀԱՅ-ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ
2010

“ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԸ ՁԳԱԾ՝ ՄԱՐԴՈ՛Ց ԱԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՊԱՀԷՔ”

--Մատթ. ԺԵ.9, Մարկ. Է.7
--Եսա. ԻԹ.13, Կող. Բ.8,22

Մարդեղացեալ Յիսուս ապրեցաւ երկրի վրայ, որպէս մարդու Որդի և տեսաւ Իր Հօրը, Մովսէս մարգարէի ձեռքով, տրուած պատուէրներուն և Օրէնքին վատասերումը, և կղերականներու դրամապաշտութիւնը: Ան վշտահար ու սրտաբեկ ըսաւ ժողովուրդին.

> **«Եսայի լաւ մարգարէացաւ ձեր՝ կեղծաւորներուդ վրայ՝ ըսելով. "Այս ժողովուրդը միայն իր շրթունքներո՛վ զիս, կը պատուէ, մինչ իր սիրտը շատ հեռու է ինձմէ: Զուր տեղ զիս կը պաշտեն որովհետեւ կ՛ուսուցանեն վարդապետութիւններ, որ մարդո՛ց պատուիրածներն են": Աստուծոյ պատուիրանը ձգած՝ մարդո՛ց աւանդութիւնը կը պահէք»: Ապա աւելցուց. «Աստուծոյ պատուիրանը ի՛նչ լաւ կ՛անարգէք, որպէսզի հաստատէք ձեր աւանդութիւնը"**--Մարկ. Է.6-9:

Մովսէս մարգարէէ մօտ 1,500 տարի յետոյ, Յիսուս կու գայ աշխարհ որպէս Պատգամաւոր, անձա՛մբ տեսնելու թէ Հօր Աստուծո՛յ հրահանգ պատգամները կը գործադրուի՞ն թէ կը չարաշահուին կրօնաւորներու կողմէ: Ի՞նչ կը կարծէք թէ Յիսուս՝ Հա՛յր Աստուծոյ Պատգամաւորը, կը գտնէ Տաճարին մէջ: Տաճարը, որ կը ներկայացնէր Աստուծոյ Ներկայութիւնը և Անոր բնակարանը, դարձած էր, անգլերէն լեզուով `flea market`.:

Յիսուս տաճար մտաւ ու դուրս հրեց բոլոր անոնք, որ տաճարին մէջ կը ծախէին ու կը գնէին. և տապալեց լումայափոխներուն սեղաններն ու աղաւնեվաճառներուն աթոռները: Եւ ըսաւ անոնց.

> **«Գրուած է՝ իմ տունս աղօթքի՛ տուն պիտի կոչուի, իսկ դուք զայն վերածած էք աւազակներու որջի»**
> --Մատթ. ԻԱ.12-13:

Յիսուս Քրիստոս, երեք տարիներ յարատեւօրէն դաստիարակեց աշակերտներ և հիմնեց Ի՛ր Եկեղեցին, որ պիտի դառնար անտեսանելի Գլխուն՝ Յիսուսի, տեսանելի և շօշափելի Մարմինը: Անցած են հսան դարեր, աշխարհ ինչպէ՞ս կը դիտէ Յիսուսի Եկեղեցին այսօր: Որպէս սրբատեղի՞, Ճամբա՞ն դէպի Աստուծոյ Ներկայութեան, յոյսի և մխիթարութեան: Այսօր Եկեղեցին դարձած է ընկերային ընդունելութիւն և ներկայացում: Կ՛երթանք եկեղեցի ըմբոշխնելու դպրաց դասի երաժշտութի՞ւնը, շարականներու խաղցր մեղեդինե՞րը: Այս բոլորը շատ բարի և հաճելի ժամանց մըն է:

Յիսուս Քրիստոսի հիմնած եկեղեցւոյ առաջնահերթ նպատակը ուսուցանել և բացատրել է աստուածայայտնութեան գիտելիքները:

Յիսուս կ՛ըսէ օրէնքի վարդապետներուն և կղերականներուն.

> **«Վա՛յ ձեզի, որ կը պահէք գիտութեան բանալիները. դուք չէք մտներ ու մտնողներուն ալ արգելք կ՛ըլլաք»**
> --Ղուկ. ԺԱ.52:

Ինչպէ՞ս կրօնաւոր, խարոզիչ կամ կղերական մը արգելք կրնայ ըլլալ, որպէսզի հաւատացեալները անտեղեակ և անգէտ մնան Աւետարանի ճշմարտութեանց: Միակ միջոցը կամ ձեւը, փոխանակել է կեղծը կամ ճշմարտանմանը իրականին հետ և մարմնակենցաղը, հոգեպարարի: Օրինակ, մեզմէ ոմանք գոց գիտեն սուրբ Պատարագի գրութիւնը, բայց ո՛չ իմաստը: Եկեղեցին ինչո՞ւ համար չի՛ բացատրեր և չի մեկներ սոյն գրութիւնները, երբ Յիսուս Վարդապետ Իր խօսած առակներն ու խարոզները կը բացատրէր աշակերտներուն:

Մատչելիօրէն կարելի է ունենալ Նոր Կտակարան մը, որուն համար բազմաթիւ թարգմանիչներ կեանքերնին զոհեցին որպէսզի մենք այսօր կարենանք կարդալ զանոնք և աւելի մօտէ՛ն ճանչնալ

զԱստուած և Յիսուս Որդին: Ցաւ ի սիրտ կը հարցնեմ. բանի՞ հոգի կը կարդայ Աւետարանները այսօր և կ՛ուսումնասիրէ Յիսուս Քրիստոսի պատգամները: Անշո՛ւշտ կան ոմանք, որոնք իրենց բարձին տակ կը պահեն Աւետարան մը որպէս սրբութիւն: Այդ պահողները կը նմանին հիւանդներու, որոնք կը գնեն բժիշկին պատուիրած դեղերը և կը պահեն իրենց բարձին տակ:

Սուրբ Խորանէն կ՛իմանանք ազգային հարոգներ և տեղեկատուութիւններ մեր հայրենիքին մասին: Սակայն ինչո՞ւ Քրիստոսի պատուէրներուն մասին ժողովուրդը անգէտ է: Եկեղեցական վարդապետութիւններու մասին և խաչափայտի ու վերջին ընթրիքի բաժակին աւանդութիւնները կը բարոզուին ու կը պատմուին բեմերէն ու խորաններէն, սակայն ինչո՞ւ Յիսուսի Աւետարանը չի բացատրուիր ու չի լուսաբանուիր հաւատացեալ ժողովուրդին:

Յիսուս ըսաւ աշակերտներուն. «Այսուհետեւ երկինքը բացուա՛ծ պիտի տեսնէք: Այսինքն հոգեկան ճշմարտութիւնները պիտի բացատրուին ձեզի: Յիսուս կը շարունակէ Իր խօսքը ու կ՛ըսէ.

«Գիտէ՞ք ինչու դուք մոլորած էք: Մոլորած էք՝ որովհետեւ չէք **հասկնար** ո՛չ Սուրբ գիրքերը և ո՛չ ալ Աստուծոյ զօրութիւնը» --Մարկ. ԺԲ.24:

Հոգեկան Լոյսը կ՛առաջնորդէ ո՛չ միայն գիտնալու և ճանչնալու, այլ ճանչցուած այդ Մէկը իւրացնելու, զԱյն ապրելու և Անոր նմանելու: Լոյսի և հանդարտութեան մէջ (աղօթքի), մարդ աւելի կը ծաղկի դառնալու ընդունարանը **երկնապարգեւ գիտութեան** և հոգետես իմաստութեան: Երբ գիտութեան լոյսը յայտնուի, կը ցրուի անգիտութեան մէգը և կը վերնայ կասկածանքի խաւարը:

Հաւատքն ու գիտութիւնը, կ՛օգնեն հաւատացեալին հասնելու չափահասութեան: «Գիտութիւնը առանց կրօնքի կը կաղայ, իսկ կրօնքը առանց գիտութեան կոյր է»--**Ալպէրտ Այնշտայն**:

«Իմ ժողովուրդս գիտութիւն չունենալուն համար բնաջինջ եղաւ: Որովհետեւ դուն **գիտութիւնը** մերժեցիր ես ալ քեզ պիտի մերժեմ: Քանզի ես ողորմութիւն կ՛ուզեմ և ոչ թէ զոհ ու ողջակէզներէ աւելի **Աստուծոյ Գիտութիւնը**»--Ովսեայ Դ.6, Զ.6:

«Վա՛յ ձեզի՝ օրէնքի վարդապետներուդ, որ կը պահէք գիտութեան բանալիները, դուք չէք մտներ և մտնողներուն ալ արգելք կ՛ըլլաք» --Ղուկ. ԺԱ.52:

«Կ՛աղօթենք ձեզի համար, կ՛ըսէ Պօղոս, և Աստուծմէ կը խընդրենք, որ Իր կամքին կատարեալ գիտութիւնը տայ ձեզի, և լեցուի ամբողջական իմաստութեամբ և հոգեւոր իմացականութեամբ, որպէսզի ապրիք Տիրոջ վայել ձեւով, Ամբողջութեամբ իր կամքին համաձայն, ամէն տեսակ բարի գործերով պտղաբեր դառնաք և Աստուծոյ գիտութեամբը աճիք»--Կողոս. Ա.10:

Ինչ է տարբերութիւնը գիտութեան և կրօնքին: Մէկը սնունդն է մտքին, իսկ միւսը՝ հոգիին: Երկուքն ալ կը ձգտին ճշմարտութեան: Մէկը կը փորձէ մերձենալ արարչագործութեան անսպառ գաղտնիքներուն, միւսը՝ Արարիչին և անով ըմբռնել կեանքի ճըշմարիտ էութիւնը: Առանց Աստուծոյ, կեանքը՝ սոսկ ունայնութիւն է: Աստուածակերպար պարապութիւն մը կայ իւրաքանչիւր անձի հոգւոյն մէջ: Հոգւոյ զգայնութիւն ունեցող ամէն մարդ կը զգայ այդ կրօնական պակասը: Հոգեկան ա՛յս դատարկութիւնը ցաւ կը պատճառէ արդի մարդուն, որովհետեւ ան կ՛ուզէ գիտնալ թէ ինքը որո՞ւ արարչութիւնն է:

20-րդ դարու գիտական մարդը ոչ կրնայ խոնարհիլ հաւատքի Աստուծոյն, ոչ ալ կարող է ապրիլ առանց հաւատալու Գերբնական Արարչի: Ի՞նչ է տիեզերքը: Ո՞ւրկէ ծագում առած է: Ո՞ւր կ՛երթայ: ի՞նչ է անձնատրութիւն ըսուածը: Տիեզերքին ո՞ր տեղւոյն պատշաճօրէն կը յարմարինք: Ի՞նչ է մեր ճակատագիրը: Գիտութիւնը խորհրդանշումն է Հոգեւորին, ինչպէս մանկան խաղալիկները մա-

նուկներուն, նոյնպէս նիւթական տիեզերքը խաղալիկներն են Հոգեկանին:

Ինչպէս որ բոլոր կրօնականները, հաւատացեալ չեն, նոյնպէս ալ բոլոր գիտնականները սկեպտիկներ չեն: Մարդ արարածը կը կարծէ թէ իւր վաղանցիկ և պատահական մասնիկ մըն է լուռ տիեզերքի մը, որ իրմէ անհասօրէն հսկայ է: Քրիստոնէութեան մէջ կա՛յ կենդանարա՛ր խորհուրդ, որ կը սնուցանէ հոգին և կ՛առաջնորդէ հանդիպելու Բացարձակին՝ Աստուծոյ: Գիտութիւնը ճանչցուելու է որպէս բարեկամը կրօնքին որ կը մղէ զինք հետազօտելու կեանքի և գոյութեան գաղտնիքներուն: Ճանչցուած գիտութիւնը կամ հմտութիւնը՝ միայն երեւցա՛ծ իրականութիւնն է: Ինչո՞ւ չհաւատալ իրականութիւններու որոնք մեր հասողութենէն դուրս, և ըմբռնելու կարողութենէն անդին են:

Մեհեաններու մէջ կրօնական գիտութիւն չէր բարոզուեր հեթանոսական շրջանին: Սոյն պատճառաւ վեցերորդ դարէն սկսեալ մինչեւ տասնվեցերորդ դար, փոխան առաբելական բարոզչութեան որ էր. («Իսկ մենք նուիրուինք **աղօթքի և խօսքի սպասաւորութեան»** --Գործք Ձ.2) կատարուեցաւ Սուրբ Պատարագի ծիսական արարողութիւնը:

Պօղոս առաբեալի կարգախօսն է. «Խաւարէն՝ լոյսին եկէք, անգիտութենէ ի գիտութիւն»--Ճշմարիտ Գիտութեան: «Ամէն ինչ վնաս կը սեպեմ կ՛ըսէ»--Պօղոս առաբեալ. «Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի գերազանց գիտութեան վերաբերմամբ...Ճանչնալ Քրիստոսը, Անոր Յարութեան զօրութիւնը, և Անոր չարչարանքներուն մասնակից դառնալ»--Փիլիպ. Գ.8-10:

Մեր Տիրոջ ջատագոված գիտութիւնը հողաշէն մարդու տրուած շնորհ մըն է, որ կարելիութիւնը ունի յարաբերելու իր Արարիչ և սիրելի Երկնատէր Հօրը հետ: Այս յարաբերութիւնն ու հաղորդութիւնը կը կարօտի հոգիի սրբութեան և սիրոյ նոյն իսկ հանդէպ չսիրուելիք անձին: Յիսուս կ՛ըսէ.

«Ես եմ Ճանապարհը և Ճշմարտութիւնը և Կեանքը»
--Յով. ԺԴ.6:

Յիսուսի թելադրած գիտութիւնը հետամուտ է միայն ճշմարտութեան: Ո՞ր գիտութիւնը կարող է՝

ա. Դարձնել Եկեղեցին հալածող Սօղոս մը, Պօղոս առաբեալի:

բ. Ծուայտ կեանք ապրող Օգոստինոս մը, սրբակենցաղ աստուածաբանի:

գ. Ժան Վալ Ժան դիապարտ մը՝ մարդասէրի և բարեգործի:

«Կեանքի մէջ իսկական մեծութիւնը՝ այն մահկանացու մարդն է, որուն սիրտը կը գործէ աստուածային գթութեան և զոհողութեան բաբախումներով»:

ԽԱՉԵԼՈՒԹԻ՞ՆՆ՝ ԹԷ ՅԱՂԹԱԿԱՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ի՞նչ է տարբերութիւնը Յիսուսի խաչելութեան և Անոր Յաղթակա՛ն Յարութեան: Ճանչնալու համար այս երկու եղելութիւնները, պարտաւոր ենք գիտնալ թէ որո՞նք խաչեցին Յիսուս Նազովրեցին, և ո՞վ Յարութիւն տուաւ Անոր:

Մարդեղացեալ Յիսուս Քրիստոսի սիրո՛յ առաբելութեան և հրաշալի բժշկութիւններուն փոխարէն, Ան ստացաւ անարգանք, դաւաճանութիւն և մահուան պատիժ, նոյնինքն կրօնաւորներէն և "կարծեցեալ" կղերականներէն: Յիսուսի տասներկու աշակերտները որոնք ականատես վկաները եղան իրենց Տիրոջ մահապատիժ խաչելութեան ու յետոյ Անոր Աստուածահրաշ Յարութեան, բաջակորով Պետրոս Պենտեկոստէի օրը կը բարոզէ իր Տէրը խաչողներուն ու կ՛ըսէ.--

«Ո՛վ Իսրայէլացիներ, մտի՛կ ըրէք ինչ որ կ՛ըսեմ: Աստուած Ինք ձեզի ցոյց տուաւ, թէ Իր ընտրեալը Նազովրեցի Յիսուսն էր, որուն ձեռով Աստուած ձեր մէջ կատարեց Իր սքանչելի գործերը, հրաշքները և նշանները, ինչպէս դուք ալ գիտէք: Անիկա Աստուծոյ սահմանած ծրագրին և կանխագիտութեան համաձայն ձեր ձեռքը յանձնուեցաւ, և դուք անօրէններու ձեռով զԱյն խաչի վրայ գամելով՝ սպաննեցիք: Սակայն Աստուած զայն յարուցանեց, մահուան կապանքները փշրելով, որով ցոյց տուաւ՝ թէ մահը չէր կրնար իշխել Անոր վրայ»
--Առաքելոց Բ.22-24:

Տասներկու առաքեալները, եօթանասուներկու աշակերտները և հարիւր յիսուն Քրիստոսը սիրողներ, տեսանելի ու շօշափելի վկաները եղած էին Պետրոս առաքեալի հրապարակաւ ըրած վկայութեան: Պետրոս առաքեալի

**«Դուք անօրէններու ձեռքով զԱյն
խաչի վրայ գամելով՝ սպաննեցիք»**

զեկոյցը, ի՞նչ նշանակութիւն ունեցած պէտք է ըլլայ ունկնդիրներուն վրայ: Յիսուսի խաչելութիւնն ու մահը, ըստ նախաքրիստոս հասկացողութեան, կը նշանակէր պարտութիւն և ողբերգութիւն՝ չարի՛ն յաղթանակը Բարիին վրայ: Խաչեցեալի մը մահը ստոյգ ապացոյցն էր ենթակային յանցանքներուն և մեղանչումներուն: Ըստ Աւետարաններու վկայութեան, կրօնաւորներն ու կղերականները պահանջեցին որ ոճրագործ Բարաբբան ազատ արձակուի և Նազովրեցի Յիսուս այդ ոճրագործին փոխարէն խաչուի: Յիսուս չի ջանաց արդարացնել ինքզինքը, Ան լռեց, որովհետեւ գիտէ՛ր և վստահ էր Իր երկնաւոր Հօր բարի Կամքին: Ի՜նչ հիասքանչ վստահութիւն և անձնուրացութիւն առ Հա՛յր Աստուած: Այսօր, մեզմէ քանի՞ հոգի կ՛ուրանայ իր իրաւունքը պաշտպանելէ, կը լռէ՛ և կը թողու որ Աստուած Ի՛նք պաշտպան կանգնի իրեն: Յիսուսի Մարդեղացումէն դարեր առաջ Եսայի մարգարէն զեկուցած էր, Յիսուսի համար, իր գրութիւններուն մէջ ըսելով.--

**«Ոչխարի պէս մորթուելու տարուեցաւ.
և ինչպէս գառնուկ մը անմռունչ կը կենայ
զինք խուզողին դիմաց, այնպէս՝ իր բերանը չբացաւ»**
--Առաք. Ը.32:

Մեր Տէրը Իր խաչելութենէն առաջ պատուիրած էր աշակերտներուն ըսելով.

«Ահա կը ղրկեմ ձեզ իբրեւ ոչխարներ՝ գայլերու մէջ: Ուստի խորագէտ եղէք օձերու պէս, և անմեղ՝ աղաւնիներու պէս»
--Մատթ. Ժ.16:

Յիսուս, ներկայ հարուստներու և քաղաքական անձնաւորութիւններու նման, միայն օրէնքներ և պատուէրներ տալով Ինքզինք գերակայ կամ գերադաս չի համարեց, այլ՝ Ի՛նք եւս ենթակայ եղաւ նախասահմանեալ անարգանքներու և չարչարանքներու մինչեւ մահ: Յիսուս՝ Ի՛նք ալ գնաց գայլերու մէջ ազատելու համար Իր ոչխարները: Հոգ չէ որ գայլերը (ժամանակակից կղերականները) յօշոտեցին Զինք խաչելով:

Կարդանք հետագայ հատուածները որոնք Պօղոս առաքեալի հոգիին խորախորհուրդ հաւատքէն կը բխին.--

«Արդ, քանի մենք կը քարոզենք թէ Քրիստոս մեռելներէն յարութիւն առած է, ինչպէ՞ս ձեր մէջէն ոմանք կ՛ելլեն ըսելու՝ թէ "Մեռելներու յարութիւն չկայ": Եթէ մեռելներու յարութիւն չկայ, ուրեմն Քրիստոս ալ յարութիւն չէ առած. եւ եթէ Քրիստոս յարութիւն առած չէ՝ զուր է մեր քարոզութիւնը, զուր է նաեւ ձեր հաւատքը: Այդ պարագային մենք Աստուծոյ համար սուտ վկայած կ՛ըլլանք,

բանի վկայեցինք՝ թէ Աստուած Քրիստոսը յարուցանեց. մինչդեռ եթէ ընդունինք թէ մեռելները յարութիւն չեն առներ, ըսած կ՛ըլլանք նաեւ՝ թէ Աստուած Քրիստոսը չյարուցանեց: Որովհետեւ երբ կ՛ըսենք՝ "Մեռելները յարութիւն չեն առներ", Քրիստոսի յարութիւնն ալ մերժած կ՛ըլլանք: Իսկ եթէ Քրիստոս յարութիւն առած չէ, ինքնախաբէութիւն է ձեր հաւատքը. ինչ որ կը նշանակէ՝ թէ տակաւին ձեր մեղքերուն մէջ էք: Ուրեմն ի՞նչ անոնք որոնք Քրիստոսի հաւատացին և մեռան՝ կորսուա՞ծ են ընդմիշտ: Եթէ այդպէս է, և միայն այս կեանքին համար յոյս դրած ենք Քրիստոսի վրայ, մարդոց մէջ ամենէն խղճալիներն ենք»--Ա. Կորնթ. ԺԵ.12-19:

Պօղոս առաքեալի առաջնակարգ գրութիւնը մեռելոց յարութեան վերաբերեալ, շատ յատկանշական է, մանաւանդ սա զեկոյցը. «Եթէ ընդունինք թէ մեռելները յարութիւն չեն առներ, ըսած կ՛ըլլանք նաեւ՝ թէ Աստուած Քրիստոսը չյարուցանեց: .... Իսկ եթէ Քրիստոս յարութիւն առած չէ, ինքնախաբէութիւն է ձեր հաւատքը. ինչ որ կը նշանակէ՝ թէ տակաւին ձեր մեղքերուն մէջ էք: .... Եթէ միայն այս կեանքին համար յոյս դրած ենք Քրիստոսի վրայ, մարդոց մէջ ամենէն խղճալիներն ենք»:

Մեր Տիրոջ շալակած խաչը, ոչ թէ ներումի և մեղքերու թողութեան նշանն է, այլ դրոշմն է որ կը բաջարերէ մեզ բալելու Անոր ոտքերուն լուսափայլ հետքերէն: Յիսուս Իրեն հետեւիլ ուզողներուն ըսաւ. «Եթէ մէկը ուզէ ինծի հետեւիլ՝ թող ուրանայ իր անձը, առնէ իր խաչը և ետեւէս գայ: Որովհետեւ ո՛վ որ ուզէ իր կեանքը փրկել՝ պիտի կորսնցնէ զայն, և ո՛վ որ Ինծի համար կորսնցնէ իր կեանքը՝ պիտի գտնէ զայն»--Մատթ. ԺՉ.24-25:

Յիսուս Քրիստոսի տարած յաղթութիւնը, և Գողգոթայի վրայ չարչարալից մահը, Հա՛յր Աստուծոյ ցոյց տուած սիրո՛յն կիրարկումն էր հանդէպ մարդ արարածներուն: Մարդեղացեալ Յիսուսի խաչելութիւնը, կենդանի կանչն է Հա՛յր Աստուծոյ, որ Իրմէ հեռացող "անառակ" մարդկութիւնը վերադառնայ տուն, որովհետեւ մարդ արարած որքա՛ն ալ մեղաւոր և ապստամբ ըլլայ, ան տակաւին սիրելի է իր Երկնաւոր Հօր, որովհետեւ Անոր կերպարը կը կրէ:

Աստուած յարութիւն տուաւ Իր սպանուած Որդւոյն, ապացուցելու մեղաւոր մարդկութեան, թէ Ան ներած և թողութիւն տուած է մեր մեղքերուն: Այս կենդանի պատկերը կը տեսնենք Խաչեցեալ Փրկչին աղերսին մէջ.--

«Հա՛յր, ներէ՛ անոնց, որովհետեւ չեն գիտեր թէ ինչ կ՛ընեն»:

Աւելի ի՞նչ ընելու էր ԱստուածՈրդի Յիսուս, որ մարդկութիւնը արթննար իր խոր նախապաշարումներէն և աստուածամերժ անմըտութենէն: Արարիչ Աստուած թէ՛ գթասիրտ է և թէ՛ ներող: Այլեւս մեղաւոր մարդկութեան կը մնայ խոնարհի՛լ, հաւատա՛լ ստանալու մեղքերու թողութիւնը, որ Յիսուս Փրկիչ Իր հրաշափառ Յարութեամբ կը մատուցանէ համայն մարդկութեան՝ բեզի՛ և ինծի՛:

Պօղոս առաքեալ իր բոլո՛ր բարոզութիւններուն մէջ կը յիշէ Յիսուս Քրիստոսի Յարութիւնը և Անոր մեռելներէն յարութիւն առնելը կը բացատրէ. «Իսկ եթէ Քրիստոս յարութիւն առած չէ, ինքնախաբէութիւն է ձեր հաւատքը. ինչ որ կը նշանակէ՝ **թէ տակաւին ձեր մեղքերուն մէջ էք»**: Ուստի Յիսուսի Յարութի՛ւնը, մեր մեղքերուն թողութեան և ներման, առարկայական և կենդանի ապացոյցն է: Յիսուս Քրիստոսի Յարութիւնը չէզոքացուց ոչխարներու և արջառներու զոհագործութիւնը: Որովհետեւ Յիսուս խաչուելով չի կորսուեցաւ նման պատարագուող անասուններու, այլ Յարութիւն առաւ: Յիսուսի Խաչելութիւնը, յայտնութիւնն էր Հա՛յր Աստուծոյ յաւերժակա՛ն սիրոյն և թողութեան: Աստուած Իր մարդ արարածէն միայն հաւա՛տ և սէ՛ր տեսնել կը փափաքի: Հեթանոս կռապաշտներն էին, որոնք կը հաւատային պատժարար աստուածներու, և զա-

նոնք հաճեցնելու համար արջառներու արիւն կը մատուցանէին։

Մովսէս Մարգարէէն ինը հարիւր տարի յետոյ Եսայի մարգարէն կը գրէ ու կը բացատրէ թէ ի՛նչ է Արարիչ Աստուծոյ հաճելին, և Ան կ՛ըսէ.--

«Ես ասոր պիտի նայիմ,
Այսինքն խոնարհին և կոտրած հոգի ունեցողին
Ու իմ խօսքէս դողացողին։
Արջառ մորթողը մարդ մեռցնողի պէս է,
Գառնուկ զոհողը շուն մորթողի պէս»։
--**Եսայի ԿԶ.2-3**։

Յիսուս եւս կ՛արտայայտուի սամարուհիին այս մասին, ըսելով. **«Հաւատա՛ ինծի, թէ ժամանակը կու գայ՝ երբ ո՛չ այս լերան վրայ և ո՛չ ալ Երուսաղէմի մէջ պիտի պաշտէք Հայրը։...Ճշմարիտ երկրպագուները հոգիով և ճշմարտութեամբ պիտի պաշտեն Հայրը, որովհետեւ Հայրն ալ կ՛ուզէ որ իր երկրպագուները այդպիսին ըլլան։ Հոգի է Աստուած, և անոր երկրպագուները պէտք է հոգիով և ճշմարտութեամբ զայն պաշտեն»**--Յով. Դ.21-24։

Աստուած որպէս մարդկութեան Արարիչը, կ՛ուզէ ճանչցուիլ նաեւ անոնց Երկնաւոր և գթասիրտ Հա՛յրը։ Այս մասին կ՛արժէ կարդալ կարգ մը հատուածներ Աւետարանէն, թէ Յիսուս ի՛նչ կ՛ըսէ.

1. «Հա՛յր, երկինքի և երկրի Տէր, շնորհակալ եմ քեզի, որ իմաստուններէն և գիտուններէն ծածկեցիր այն՝ ինչ որ յայտնեցիր պարզ ու համեստ մարդոց։ Այո՛, Հա՛յր՝, դուն այսպէս ուզեցիր։ Ոչ ոք կը ճանչնայ Որդին՝ բացի Հօրմէն, և ոչ ոք կը ճանչնայ Հայրը՝ բացի Որդիէն, կամ բացի անկէ՝ որուն յայտնել ուզէ Որդին»
--Մատթ. ԺԱ.27-28։
2. Յիսուս պատասխանեց Թովմասին. «Ե՛ս եմ ճամբան, ճշմարտութիւնը և Կեանքը։ Միայն ինձմով կարելի է Հօրս երթալ։ Եթէ զիս ճանչնայիք՝ Հայրս ալ պիտի ճանչնայիք և այժմէն իսկ դուք գիտէք զայն և տեսած էք զայն»։
Փիլիպպոս ըսաւ. «Տէ՛ր, ցոյց տուր մեզի Հայրը և կը բաւէ մեզի»։
3. Յիսուս պատասխանեց. «Այսքան ատեն ձեզի հետ եմ և տակաւին չճանչցա՞ր զիս, Փիլիպպո՛ս։ ով որ զիս տեսաւ՝ Հայրը տեսած եղաւ, ալ ինչպէ՞ս կ՛ըսես՝ «Ցոյց տուր մեզի Հայրը»--Յով. ԺԴ.6-9։
4. Յիսուս Իր խաչելութենէն առաջ կ՛աղօթէ Աստուծոյ, որուն մէջէն դրուագ մը կ՛ուզեմ կարդալ.--
«Յաւիտենական կեանքը այս է՝ որ **ճանչնան** քեզ միա՛կ ճշմարիտ Աստուած, և ճանչնան Յիսուս Քրիստոսը, զոր դուն ղրկեցիր»
--Յով. ԺԷ.3։

Վերոյիշուած հատուածները չեն արձանագրուած հարեւանցի կարդացուելու համար, այլ ուսումնասիրելու։ Յիսուսի՛ հաւատալու ենք որպէսզի կարենանք միա՛կ ճշմարիտ Աստուածը ճանչնալ։ Չինք ճանչնալէն յետոյ մեր հաւատքը հնոցէ անցնելով նկարագիր կը դառնայ ու չկրնար կորսուիլ։ Նոյնպէս Յիսուսի խաչելութիւնը եւս մեզի կը սորվեցնէ, թէ Իրե՛ն հետեւիլը պարտ է նմանիլ Իր չարչարանքներուն։ Աստուծոյ հաւատալը, կամ Յիսուսի հաւատալը, միայն անոնց գոյութեան հաւատալ չի նշանակեր, այլ անոնց նմա՛ն ըլլալ, սիրե՛լ, զոհուի՛լ, ծառայել, վկայե՛լ, անարգուի՛լ, հալածուի՛լ և ի հարկին նահատակուիլ։

Ովսեայ մարգարէն, հոգեկան յափշտակութեան մէջ կ՛ըսէ.

«Զանոնք գերեզմանին ձեռքէն պիտի փրկեմ, Զանոնք
մահուընէ պիտի ազատեմ. Քու ժանտախտդ ո՞ւր է,
ով մահ. Քու աւերումդ ո՞ւր է, ով գերեզման»
--ԺԳ.14։

Եսայի մարգարէն է որ կը գրէ “մեռելոց յարութեան” մասին, ըսելով.

«Քու մեռելներդ պիտի ողջնան, Իմ մեռելներուս մարմինները յարութիւն պիտի առնեն: Արթնցէք ու ցնծութեամբ երգեցէք, ով հողի մէջ բնակողներ, բանզի բու ցօղդ խոտերու ցօղ է, ու երկիր իր մեռելները դուրս պիտի նետէ»:

Աստուծոյ սէրը բառերով չի բացատրուիր, թուանշաններով չի չափուիր, զգացումներով չի թարգմանուիր: Աստուծոյ սէրը նիւթական բան մը չէ, որ վաճառուի և ոչ ալ մասնագիտութիւն մը, որ ուսանելով ստացուի: Աստուծոյ ներում շնորհող սէրը կը յաղթէ բոլոր մեղանչումները մարդ արարածին: Յիսուս Իր սրտաճմլիկ խաչելութեամբ ցոյց տուաւ Սատանայէն առեւանգուած մեղաւորներուն Հա՛յր Աստուծոյ անսահման սէրը: Իր հրաշափառ Յարութեամբ Ան կանգնած է Աստուծոյ Աջին շնորհելու ներում և մեղերու թողութիւն:

Անառակ որդւոյն առակով, Յիսուս ցոյց տուաւ Աստուծոյ հայրակա՛ն սէրը, որ ընդունեց մեղաւորը շնորհելով անոր յաւիտենական կեանքի՝ դրախտային ուրախութիւնը:

"ԵՏԵԻԷ՛Ս ԵԿԷՔ, ԵԻ ԵՍ ՄԱՐԴՈՑ ՈՐՍՈՐԴՆԵՐ ՊԻՏԻ ԸՆԵՄ ՁԵԶ"

--**Մատթ. Դ.19,**
--**Մարկ. Ա.17,**
--**Ղուկ. Ե.10**

Յիսուս Քրիստոս Իր առաքելութեան համար կանչած բոլոր անձերը, պարզ և անուս սակայն գործո՛ն աշխարհականներ էին, ոչ կրօնաւորներ և ոչ կղերականներ: Յիսուս, աշխարհ չէր եկած խաչելու համար, այլ պատուիրակութեան և սրբազան առաքելութիւն մը կատարելու: Մեր Տէրը եկաւ աշխարհ հիմնելու Իրեն հաւատացող և Իրեն հաւատարմութիւն ուխտող բաջամարտիկներէ, "հինգերորդ զօրասիւն" մը որոնք պիտի կազմէին Ի՛ր Եկեղեցին, Սատանային աշխարհակալութեան մէջ: Սատանան, ապստամբելով Աստուծոյ դէմ, նենգամիտօրէն խաբած էր Աստուծոյ ստեղծած մարդկութիւնը և ենթարկած իրե՛ն: Յիսուսի կանչած անձերը, ի վերջոյ Սուրբ Հոգւոյ հեղումով պիտի կազմէին Յիսուսապատկա՛ն **եկեղեցին**:

Յիսուսի հիմնած Եկեղեցին, բարաշէն ու մարմարափայլ նիւթեղէն կառոյցը պիտի չ՛ըլլար, այլ՝ բաջամարտիկ, անձնուրաց, Յիսուսը սիրո՛ղ և Անոր համար իրենց անձերը նուիրող հաւատացեալնե՛րը պիտի ըլլային: Եկեղեցին պիտի դառնար ա՛յն գործօն զօրաբանակը, որ տարածուելով համա՛յն աշխարհ, պիտի աւետարանէր Աստուծոյ Թագաւորութիւնը ու իր անվեհեր հաւատքով ետ պիտի դարձնէր նենգամիտօրէն խաբուած մարդկութիւնը դէպի ճշմարիտ Արարիչ Հա՛յր Երկնաւորին:

Այս երկնածրագիր նպատակի՛ն համար, Աստուածորդին Յիսուս մարմնացաւ (Բանը մարմին եղաւ) և մեր մէջ բնակեցաւ խորհուրդը արձանագրուեցան Աւետարանին մէջ: Յիսուս Քրիստոսի սրբարար Մնունդը ո՛չ ճաշկերոյթ է, ո՛չ պարահանդէս է և ոչ ալ իրարու նուէրներ փոխանակելու առիթ մը: Յիսուս՝ Մարդեղացեալին Մնունդը, որսո՛ղդ դառնալ և որպէս ոչխարներ, աշխատիլ է գայլերու մէջ: Համոզելո՛ւ, գայլերու մէջ անիմաստօրէն ապրող ոչխարները, թէ Աստուած զիրենք նպատակի՛ մը համար ստեղծած է ու կը հոգայ ու կը խնամէ զիրենք:

Մեր Տիրոջ պատուէրը երթա՛լ է գայլերու մէջ, հոգ չէ որ վիրաւորուինք կամ յօշոտուինք: Յիսուս՝ Ինք ալ անվախօրէն գնաց գայլերու՝ տաճարաշէն կղերականներու մէջ, թէեւ անարգուեցաւ և սպանուեցաւ, սակայն Աստուած յարուց զԱյն: Յիսուս Իր մահով և զոհողութեամբ կարողացաւ հիմնել Ի՛ր Եկեղեցին աշխարհի վրայ:

Մենք եւս, որպէս Իր աշակերտները, շարունակելու ենք իր սկսած երկնառաք առաքելութիւնը։ Եկեղեցիին իսկական կոչում նպատակը և թիրա՛խը, աւետարանե՛լ է Յիսուսը և Անոր բարի լուրը համա՛յն մարդկութեան, սկսելով մեր շուրջը գտնուղներէն։

Մարդ արարածին գոյութեան համար ուրիշ կարեւոր իմաստ և նպատակ չի կայ։ Ասկէ դուրս մարդկային բոլոր ջանքն ու նպատակը նիւթակա՛ն և այժմէական է, աշխարհի վրայ դեգերի՛լ է և ցնորամիտ ապրում մը։ Որովհետեւ մարդ արարածին դիզած հարստութիւնը, ստացած ծափահարութիւններն ու թերթերու մէջ գրուած գրախօսականները, բոլո՛րն ալ պիտի կորսուին։ Մարդ, գերեզմանէն անդին, հետը տանելիք միա՛կ աւանդը, իր ըրած գթասիրտ ծառայութիւններն են։

Յիսուս Իր աշակերտները չղրկեց Մովսէսի դպրութեան, Գամաղիէլի եկեղեցական վարդապետութեան, ազգային աւանդութեան և ո՛չ ալ Աթէնքի իմաստասիրական դասընթացքին, այլ՝ Ան ըսաւ Իր աշակերտներուն.

«Իմ ետեւէ՛ս եկէք»։

Յիսուսի գնացքին վերջին հանգրուանը եղաւ Գողգոթայի Խաչելութիւնը, որմէ յետոյ Աստուած հրաշափառօրէն յարուց Զինքը։ **Ինչո՞ւ հետեւիլ Յիսուսի**։ Ո՞վ կը կարծուէր ըլլալ այս Նազովրեցին որ կը կանչէր զիրենք իրենց ամենօրեայ ապրուստը հոգալէ։ Ինչո՞ւ Գալիլեացի ձկնորսները թողուցին իրենց նաւը, ձուկերով լեցուն ուրկանները և հետեւեցան այս Անծանօթին։ Այս ձկնորսները կըրնային ըլլալ անուս բայց դաստիարակուած էին շուկայի ուսմունքով և փորձառու ձկնորսներ էին։ Անոնք տեսա՛ն Նազովրեցի Յիսուսի գերբնական հրահանգին արդիւնքը որ լեցուց իրենց դատարկ ուրկանները անհամար ձուկերով։

Յիսուս Քրիստոս թէեւ թողած էր երկնային փառքը, սակայն աստուածային շնո՛րհ մը, հրապո՛յր մը և թովչանք մը ունէր Ան, որ կարողացաւ գրաւել Զակէոս մաքսապետը, Սամարուհին, որ հինգ մարդոց հոմանուհին եղած էր, և Մարիամ Մագդաղենացին։ Յիսուս հրապուրեց սրտերը բազմաթիւ և անհամար Զինք ունկնդրողներուն, բացի Դպիրներէն ու Փարիսեցիներէն, որոնք աշակերտած էին Մովսէսի և իրենց ժամանակագրական կրօնական վարդապետութիւններուն։

Հետեւելով Մովսէսի Օրէնքին, մարդիկ կրնան հարստանալ, Իսկ հետեւելով Յիսուսի պատուէրին, կ՛աղքատանան։ Ինչո՞ւ, և ինչպէ՞ս։ Եթէ առես Թշնամիդ, ի վերջոյ կը սպաննես զայն և կը գրաւես անոր հարստութիւնը։ Իսկ եթէ սիրե՛ս Թշնամիդ, պարտական ես հոգալ անոր նիւթական կարիքները։ Այսպիսի մտածում մը միայն գաղափարական ցնդաբանութիւն մը չէ՛, այլ առարկայական դէպք ու եղելութիւն։ Յիսուսի պատմած "Բարի Սամարացիին" առակին մէջ, քահանան ու Ղեւտացին նիւթապէս բան մը չկորսնցուցին։ Սակայն Սամարացի օտարականը զոհեց իր ժամանակը, պատառեց իր շապիկը որով կրցաւ կապել վիրաւորեալին վէրքերը, նստեցուց օտարական սեպուած հրեան իր իշուն վրայ, և ինք քալեց հետիոտն դէպի օթեւան մը։ Երբ հասաւ պանդոկ, բացաւ իր գասկը վճառում ըրաւ օթեւանին տիրոջ, որպէսզի խնամէ արկածեալը։ Բարի Սամարացին բան մը չստացաւ արկածեալէն, այլ միայն տուաւ, զոհեց և իր ժամանակը վատնած եղաւ ըստ կղերական քահանային և Ղեւտացի կրօնատրին...։

"Տալը" ապրելու և տեւելու կերպ մըն է, ինչպէս հողը, ծառը և ինչպէս մա՛յր մը։ Ղուկաս աւետարանագիր կ՛արձանագրէ Տէր Յիսուսի մէկ խօսքը, որ գրուած է Առաքելոց գրքին քսաներորդ գլխուն 35-րդ համարին մէջ.--

«Երանելի է մանաւանդ տալը քան թէ առնելը»

Տալը աստուածային է, իսկ առնելը մարդկային։ Աստուածայինը միշտ գերազանցօրէն՛ վսեմ է քան մարդկայինը։ **Առնել** կը խորհրդանշէ չքաւոր ըլլալ։ Մարդիկ կ՛աշխատին տէր ըլլալ կալուածներու,

տուներու, հարստութեան, կը ջանան իրարու հետ մրցիլ աւելի ընդարձակ առեւտրական մարզերու տիրելու։

1. Պետութիւնները կը տնին, կը կռուին իրարու դէմ, իրարու ձեռէն յափշտակելու համար երկիրներ ու բաղաքներ, հանբեր ու հողեր։
2. Անկուշտ կիրքը, իշխելու և տիրապետելու փառամոլութիւնն է։

> «Սորվեցուր մեզ, ո՛վ Տէր, տեսնել և օգտագործել ծառայութեան ամէն պատեհութիւն։ Թո՛ղ ըլլանք տուողներ՝ առանց փոխարժէքը հաշուելու, պայքարողներ՝ առանց վիրաւորելու, աշխատողներ՝ առանց հանգիստ փնտռելու, ծառայողներ՝ առանց վարձատրութիւն ակնկալելու, այն գիտակցութեամբ թէ Քու կամքդ է որ կը կատարենք, ամէն»
>
> --**Բարսեղ Կեսարացին**։

Ինչ որ ունինք մերը չէ, զանոնք Ստեղծողը պարգեւած է մեզի.

1. «Որուն որ շատ տրուած է անկէ շատ պիտի պահանջուի»։
2. «Բոլոր չարիքներուն արմատը արծաթսիրութիւնն է»--Ա. Տիմ. Զ.10
3. «Ի՞նչ օգուտ կ՛ընէ մարդուն, եթէ ամբողջ աշխարհը շահի, ու իր հոգին կորսնցէ»։
4. Յիշեցէք այրի կնոջ լուման։

Պէտք է խոստովանիլ թէ մենք տալու առաքինութիւնը չունինք, զոհողութեան, նուիրումի ոգիէն զուրկ ենք։

1. Տուողին, Աստուած աւելի կու տայ։
2. Մինչեւ որ մարդիկ չսորվին տալ, զոհել, Աստուծոյ ճշմարիտ որդիները չեն կրնար ըլլալ։
3. Յիսուսի կրօնքին հիմնաքարը սէրն է, ու շաղախը՝ զոհաբերութիւնը։ Ան երջանկացուցած է բոլորին։ Յագեցուցած է բոլոր հոգեկան ծարաւները։ Ոգեկան հաց է դարձած բոլոր երգ սիրողներուն համար։ Բայց ափսոս, ինք մնացած է հալածուած, մնացած է անյագուրդ։

Աստուծմէ առածդ տուիր ազգիդ և ընծայեցիր ողջ մարդկութեան։ Յիսուս չո՛ւր հրամցուց ծարաւին, հաց՝ անօթիին, բժշկութիւն՝ հիւանդին, յոյս՝ սրտաբեկին ու անկէ ե՛տ միայն խրատեց ու բարոզեց...։ Իսկական յաջողած անձը ա՛ն է, որ միայն առնելու, աւելի և աւելի ունենալու յոռի շրջանակէն կարող է բարձրանալ՝ տալո՛ւ հոգեվիճակին, զգալու այդ հոգեկան բաւարարութիւնը և այդ ձեւով արժեւորելու և իմաստաւորելու իր կեանքը։ Կարեւորը՝ ունեցածի՛ն որքանը տալն է։ Յիսուս գնահատեց Երուսաղէմի տաճարի գանձանակին մէջ դրամ նետողները՝ երբ ըսաւ թէ մէկ լումայ նետող աղքատ այրին ամենէն շատը տուաւ...։

1. Տալն ու տրուիլը սիրոյ արտայայտութիւններ են։
2. Տուող մարդը նուիրական առաքելութեան մը խոր գիտակցութեամբ տալու է։
3. Երբ սէրն է մղիչ ուժը տալուն, տուողը կու տայ, ուրախ սրտով և վեհանձնօրէն։
4. Մեր աճումին չափանիշը՝ մեր սիրելուն և տալուն մէջն է։
5. Տուողները գրեթէ շարունակ նոյն մարդիկն են։ Լուռ մեծամասնութիւն մը կը մնայ անմասն ու անմատչելի տալու հաճոյքէն։
6. Մէկու մը բան մը ընծայելը, նմանելու է Իւ անձէդ մաս մը, հատուած մը տալուն։

Որո՞ւն աշակերտներն ենք մենք, Մովսէս մարգարէի՛ն, թէ Յիսուս Քրիստոսի։ Հին Յունաստանի մէջ, կերուխումի նստելու առաջին բաժակը կը նուիրէին աստուածներուն։ Կեանքի իսկական գեղեցկութիւնն ու զօրութիւնը սիրելու հրաշագործ արտայայտութեան մէջ կը կայանայ։ Կրցա՞ծ եմ կեանքս նուիրել մարդկային վսեմ նպատակներու։ Հողը՝ հայրենիքը ժողովուրդի մը արիւնը կը

պահանջեն, հապա հոգի՞ն....ամբողջական նուիրում և անձանձիր ծառայութիւն մարդկութեան: Քրիստոս ձեւ ու մարմին, իմաստ ու նուիրում տուաւ հաւատքի պայքարողներուն: Կրօնաւորներն ու Մովսէսի աշակերտները խաչեցին Յիսուսը, որովհետեւ Ան ուսուց ա՛յնտեսակ սէր մը, որ վտանգ էր հասարակ մարդու, սէր մը որ ամբողջակա՛ն նուիրում և անձնատուութիւն կը պահանջէր:

"ԵՐԱՆԻ՜ ԱՅՆ ՄԵՌԵԼՆԵՐՈՒՆ՝ ՈՐՈՆՔ ԱՅԺՄԷՆ ԻՍԿ ՆՆՋԵՑԻՆ Ի ՏԷՐ"

--Յայտ.ԺԴ.13

Նոյնիսկ երկինքի հրեշտակները կ՛երգեն ու երանութիւն կը մաղթեն այն հաւատարիմ հաւատացեալներուն, որոնք հալածանքի՛ մէջ իսկ կը պահեն Յիսուսի անունը և յոգնութիւն չեն սեպեր կեանքի դաժան դժուարութիւնները: Ինչո՞ւ, որովհետեւ հաւատարիմ և գործօն հետեւողները Յիսուսի, պիտի չկորսնցնեն իրեն աշխատանքը և վարձքը: Ա՛յն գործերը և վկայութիւնները որ անոնք գործեցին իրենց Փրկչին Անունով, պիտի չկորսուին, այլ՝ պիտի հետեւին իրենց ետեւէն: Մարդ արարածը չի կրնար իր հարստութիւնը, փառքը և կալուածները տանիլ իր ետեւէն (գերեզմանէն անդին), իսկ համեստ հաւատացեալի մը ըրած ծառայութիւնը և անձնազոհութիւնը **ինքնի՛ն** պիտի երթան որպէս աւա՛նդ անոր ետեւէն:

Նախապատմական դարերէ ի վեր, բնաւ չէ՛ իմացուած որ մահն ու գերեզմանը պարտուած ըլլան ոեւէ մարդ արարածի զօրութեամբ: Մի միայն Եղիա և Եղիսէ մարգարէներն էին որոնք վերակենդանացուցին երկու մեռեալներ: Մահն ու գերեզմանը յաղթահարողը եղաւ միա՛յն Յիսուս Քրիստոս Իր պանծալի Յարութեամբ: Քանի՞ կռապաշտ հաւատացեալներ նահատակուած են իրենց չաստուածներուն համար: Քանի՞ կռապաշտ անձեր թողած են տուն և ընտանիք ու անձնազո՛հ ծառայութեամբ ջատագոված իրենց հաւատքը:

Հին Կտակարանին մէջ շատ քիչ բան գրուած է մեռելոց յարութեան մասին:

1. Ովսեայ ԺԳ.14--«Զանոնք գերեզմանին ձեռքէն պիտի փրկեմ, Զանոնք մահուընէ պիտի ազատեմ. Ո՛ւր ժանտախտդ ո՞ւր է, ով մահ. Ո՛ւր աւերումդ ո՞ւր է, ով գերեզման»:
2. Սաղմոս 71.20--«Նորէն զիս պիտի կենդանացնես, Ու երկրի անդունդներէն նորէն զիս պիտի հանես»:
3. Եսայի մարգարէն է որ կը գրէ "մեռելոց յարութեան" մասին, ըսելով. «Քու մեռելներդ պիտի ողջնանան, Իմ մեռելներուս մարմինները յարութիւն պիտի առնեն: Արթնցէ՛ք ու ցնծութեամբ երգեցէ՛ք, ով հողի մէջ բնակողներ, Քանզի Ո՛ւր ցօղդ խոտերու ցօղ է, ու երկիր իր մեռելները դուրս պիտի նետէ»:

Եսայի մարգարէն առանց ոեւէ մէկուն յարութիւն տուած ըլլալու կը գրէ սոյն յայտնութիւնը: Ուստի մարգարէին ժամանակակից անձերը "յարութեան" իմաստը չէին հասկնար և սոյն գրութիւնները իրենց համար այլաբանական յայտնութիւններ և ազգայի՛ն վերածընունդ ըլլալ կը կարծէին:

Յիսուս Քրիստոսի Յարութիւնը կը մնայ գագաթնակէտային իմաստով ամենէն փառապանծ և ներշնչող տօնը և իսկութիւնը, փառապըսակը Քրիստոսի կեանքին և կտակին:

"Յարութիւն" բառը, յունարէն լեզուի մէջ կը նշանակէ. «բարձրացնել, կանգնեցնել և արթնցնել»: Առաւել ըլլալով ունի նաեւ վերակառուցումի իմաստը: Ո՛չ թէ մա՛հը պիտի առաջնորդէ հաւատացեալը մեռելոց յարութեան, այլ հաւատացեալին Աստուծոյ վրայ ունեցած վստահութիւնը և հաւա՛տքը, իրեն պիտի շնորհեն մահէ՛ն ու գերեզմանէն ազատիլ և յարութիւն առնել:

Կեանքի հանդէպ մեր հայեցողութիւնը կախում ունի, թէ կը հա-

ւատա՞նք “մեռելոց յարութեան”, թէ ոչ կեանքը կը սահմանափակենք մահով՝ որպէս "ողբերգական տրամա"ի մը վերջին արարը: Այս վերջին պարագային, որքան ալ բաջարի, լեցուն ու բարեպաշտ կեանք մը բոլորած ըլլանք, մահը անոր վերջակէտը պիտի մնայ: Մինչդեռ Յարութեան յոյսը պատմական իրազեկ ոլորտի մը մէջ կը դնէ մեր առօրեայ կեանքը, տալով խիզախութիւն, նուիրում, անձնուրացութիւն առանց վախնալու մահէն, բանի որ մեր կեանքը ազատագրուած է արդէն ու մեր կեանքը մահուամբ չէ՛ որ պիտի վերջանայ, այլ Յիսուս Փրկիչ մեզ մահէն ու գերեզմանէն յաւիտենական կեանքի պիտի փոխադրէ:

Յարութիւնը կը յայտնէ ստեղծագործութեան նպատակը, գոյաբանական պատճառը, թէ ինչու եկած ենք աշխարհ և դէպի ո՞ւր կը դիմենք:

«Յիսուս մահուամբ զմահ կոխեաց և
Յարութեամբն Իւրով մեզ զկեանս պարգեւեաց»:

Մարդ իր ապրելու տենչը, իր կեանքի իմաստը կը ստանայ Յիսուս Քրիստոսի հրաշափառ Յարութեան լոյսէն: Ան ըսաւ. **«Ես իսկ եմ Յարութիւնը և Կեանքը. ան որ ինծի կը հաւատայ, թէպէտ և մեռնի, պիտի ապրի»**--Յով. ԺԱ.25-26: «Հաւատացեալը պիտի ապրի՝. թէ՛ իր երկրաւոր կեանքի ընթացքին դրսեւորած հաւատքի՛ ապրումներով և թէ իր թողած և յաւերժօրէն ապրող ու խօսող վկայութիւններով և գործերով»:

Յիսուս Քրիստոսի Յարութիւնը, առաջին դարու Քրիստոնեաներուն համար համաշխարհային կեդրոնական դէպք մըն էր: Առաքեալներու հանդիսումը Յարուցեա՛լ Քրիստոսի թէ՛ վառվրուն էր և թէ անմոռանալի--Գրծ.Ա.1-2: Պօղոս առաքեալ բիւրեղացուց Քրիստոնէութիւնը որպէս Յարութե՛ն Աւետարան ու տարածեց համայն Հռոմէական կայսրութեան մէջ--Ա.Կորնթ.ԺԵ.3-4: Քահանաներուն շինծու և սուտ հանրային կարծիքը փլաւ առաքեալներու ճշմարիտ վկայութեան առջեւ: Առաքեալները ճառագայթեցին անպարտելի ինքնավստահութիւն: Քրիստոսի Յարութիւնը օրուան տեղեկատուութիւնն էր Երուսաղէմ բաղաքի փողոցներուն մէջ: Տէր Յիսուսի մարմնակա՛ն Յարութիւնը Կերպարանափոխեց բազմաթիւ կեանքեր:

Պետրոս առաքեալ փողահարեց Քրիստոսի յաղթական Յարութիւնը: Հրեայ իշխանները որոնք խաչել տուած էին Յիսուսը, իրենց ըլլալու: Առաքեալներ եթէ կը ջատագովէին կեղծ ու խարդախ Յարուցեա՛լ Յիսուսը, իրենց վկայութիւնները շուտով պիտի հերքուէին բահանայապետներու ապացոյցներով: Մինչդեռ Յիսուսի Յարութեան իրական եղելութիւնը ցնցեց Երուսաղէմը: Քրիստոսի ժամանակակից զանազան ազգայնամոլ շարժումներ գոյութիւն ունեցան, որոնցմէ ո՛չ մէկը դարձաւ համաշխարհային տիրապետող:

Աւետարանը բարոյագիտական օրէնսդրութիւն մը չէ՛: Ոչ ալ բնազանցական տեսութիւն մըն է: Աւետարանը առաջագոյն բարի ու մխիթարական լուր մըն է: Առաքեալներու վկայութիւնը հաւատալի դարձաւ, որովհետեւ **իրե՛նք ալ** կը հաւատային: Բնականն ու անբընական զօրութիւններ, չկրցան ծածկել Յիսուսի Յարութեան իրողութիւնը:

«Մեր Հայաստան աշխարհը չեղաւ միայն Գողգոթայ, մեր կեանքը չեղաւ սոսկ խաչելութիւն, մեր կեանքը եղաւ գերազանցօրէն Յարութիւն»: «Կեանքը մեր ազգին և հայրենիքին մէջ նորոգեալ կենսայայտնութեամբ և ստեղծագործականութեամբ կ՛առաջանայ»

--**Գարեգին Ա. Կաթողիկոս:**

Եթէ կայ մէկը որ չի հաւատար մեռելոց Յարութեան ճշմարտութեան, թող երթայ Տէր Զօր տեսնէ Հայոց հաւաբական գերեզմանը, ապա երթայ Հայաստան Արարատի լանջերուն տեսնէ նոյն ժողովուրդին Յարութիւնը և վերածնունդը:

Քրիստոսի Աւետարանին յեղաշրջող առաւելութիւնը այն է, որ Աստուած Որդին մարդկութեան համար մարդացաւ ու Ի՛ր Եկեղեցին հիմնեց հոգիի գերագոյն սիրոյ և եղբայրութեան վրայ: Սակայն

կղերականները, նախանձի ու ատելութեան պատճառով սպաննեցին Նազովրեցի Մարգարէն: Բայց Աստուած իր հրաշագեղ զօրութեամբ Յարութիւն տուաւ Իր Յիսուս Որդւոյն և Բարեխօս կարգեց զԱյն Իր Աջին:

Վերոյիշեալհաստատումը կարեւոր է, որովհետեւ ցոյց կու տայ Քրիստոսի վարդապետութեան ճշմարտութիւնը և իր խոստումին գործադրութիւնը: Հաւատացեալը չի՛ սարսափիր անձանօթէն՝ (Մահէն) ինչպէս ծովու անվերջ հորիզոնները չեն վախցներ յանդուգն նաւորդը: Աշխատանքը, վկայութիւնը և անձնուրացութիւնը հաւատացեալի մը համար վայե՛լ է, որովհետեւ պիտի ապացուցանէ իր հաւատին զօրութիւնը և իսկութիւնը: Ի Տէր ննջող մեռելները երբ լսեն ձայնը Աստուծոյ փողին, յարութիւնը իրենց պիտի թուի որպէս արեգնաջող և պայծառալոյս առաւօտ մը: Յարութիւն ստացած հաւատացեալները իրենց մարմիններո՛ւն մէջ պիտի զգան իրենց Յիսուս Փրկչին վեհափառ Ներկայութիւնը շօշափելիօրէն և տեսանելիօրէն որովհետեւ պիտի տեսնե՛ն զԱյն, որ պիտի ըսէ յարուցեալներուն.--

«Եկէ՛ք, իմ Հօրս օրհնեալները, ժառանգեցէ՛ք աշխարհի սկիզբէն ձեզի համար պատրաստուած Արքայութիւնը, վասնզի անօթեցայ, և ուտելիք տուիք ինծի, ծարաւեցայ, և խմելու ջուր տուիք ինծի. օտար էի, և ձեր մէջ առիք զիս. մերկ էի, և հագուեցուցիք զիս, հիւանդ էի, և զիս տեսնելու եկաք, բանտի մէջ էի, և մօտս եկաք»: Այն ատեն յարուցեալները պիտի պատասխանեն Անոր ու ըսեն. «Տէ՛ր, ե՞րբ տեսանք Քեզ անօթի՝ ու կերակրեցինք, կամ՝ ծարաւ՝ և ջուր տուինք. ե՞րբ տեսանք Քեզ օտար՝ և մեր մէջ առինք, կամ՝ մերկ՝ և հագուեցուցինք. ե՞րբ տեսանք Քեզ հիւանդ կամ բանտի մէջ՝ ու Քեզի եկանք»: Թագաւորը պիտի պատասխանէ ու ըսէ անոնց. «Ճշմարիտ կ՛ըսեմ ձեզի, քանի որ Իմ այս փոքրիկ եղբայրներէս մէկուն ըրիք՝ Ինծի՛ ըրած եղաք»--Մատթ. Ե6.34-40:

Խաւարը կը փախչի, մէգը կը մեկնի, մառախուղը կը հեռանայ, աղջամուղջը կը սպառի գերեզմանի մէջ ննջողներուն, ու հեռուէն կ՛երեւի մօտեցող Յարութեան Պայծառակերպ արջալոյսը բոլոր Յիսուսը սիրող հաւատացեալներուն: Մահն ու գերեզմանը պիտի խոնարհին Յիսուսի Երկրորդ Գալուստին: Յարութեան Այգալոյսին՝ անցեալն ու ապագան պիտի գրկախառնուին ու դառնան **Յաւիտենական Ներկան**: Յարութիւնը վաւերական նախադուռն է Աստուծոյ Թագաւորութեան այսօր, այնքան, որքան էր երէկ և որքան պիտի ըլլայ նաեւ յաւիտեան:

«Հոն՝ ուր կախաղաններն են ճոճւում,
ազատութիւնն է ման գալիս:
Հոն ուր մեռելներն են ննջում,
Յարութիւնն է մօտալուտ»

--Փարամազ

Յիսուսը սիրողներ և Անոր հաւատացողներ առանց ընկրկելու հուրի և սուրի առջեւ, անտրտունջ տուին իրենց պարանոցները: Յարութիւնը իբրեւ դէպք, իբրեւ հրաշք, իբրեւ հաւատք, և իբրեւ մեր կեանքին յոյսը կը ղօղանջէ իւրաքանչիւր հաւատացեալի սրտին մէջ: Հաւատալը՝ հաւատքն է Անհաւատալիին, ջերմօրէն ու խանդավառօրէն: Հաւատքը խթանն է մեր ապագայ խոյանքներուն և խարիսխը անտեսանելի, բայց զգալի յոյսին:

Եթէ Քրիստոս ձեր մէջն է, թէպէտ եւ ձեր մարմինները պիտի մեռնին, սակայն Սուրբ Հոգին դարձեալ կեանք պիտի տայ ձեզի, որովհետեւ արդարացաք Յիսուսի հաւատալով:

1. «Այսինքն, եթէ Աստուծոյ հոգին ձեր մէջ կը բնակի, Աստուած, որ Յիսուս Քրիստոսը մեռելներէն յարուցանեց, իր Հոգիին միջոցաւ որ ձեր մէջ կը բնակի՝ պիտի կենդանացնէ նաեւ ձեր մահկանացու մարմինները»--Հռոմ.Ը.10-11:

2. «Մենք եւս ներբնապէս կը հեծենք՝ ակնդէտ սպասելով որդեգրութեան, այսինքն մեր մարմինին փրկութեան»--Հռոմ.Ը.23:
3. «Հողեղէն այս տունը, որ մեր մարմինն է և որուն մէջ կը բնակինք պիտի բայբայուի. բայց երկինքի մէջ ունինք Աստուծոյ կողմէ պատրաստուած անձեռագործ և յաւիտենական մարմին մը իբրեւ տուն»--Բ. Կորն. Ե.1:

Հունտը ծա՛ռ ըլլալու կը ձգտի, մանուկը՝ մա՛րդ, տգէտը՝ գիտո՛ւն: Աշխարհի կեանքը անդուլ ջանք մըն է, ա՛նցք մը, զօրութենէն՝ դէպի արարք, անկատարութենէն դէպի կատարելութիւն, ոչ-էութենէն դէպի էութիւն, հողայնութենէ դէպի աստուածանմանութիւն յարաճուն կերպով: Յիսուսի Յարուցեալ Մարմինը, ունենալով հանդերձ մահուան անարգ նշանները, (գամերուն) ցոյց տուաւ նաեւ գերբնական յատկութիւններ՝ երեւում և անտեսանելի դառնալ, ուտել և խմել և անճանաչելի ըլլալ, կարծես երկրային օրէնքներու սահմանումէ գերիվեր, հրաշափառ մարմին մը ունէր Յիսուս:

Յիսուսի յարուցած անձերը պարզապէս վերակենդանացած մահկանացուներ եղան, սակայն Իր Յարութիւնը ոչ թէ վերակենդանացում կամ վերամարմնացում մըն էր, այլ **մեռելո՛ց յարութիւն** ու յաւերժական գերահրաշ Մարմին մը:

Անոր յարութիւնը թէեւ պատմական դէպք և իրողութիւն է, սակայն այդ եղելութեան ինչպէ՞սը մարդկային հասկացողութենէն գերի վեր է: Ականատեսի վկայութիւնը չունինք թէ ինչպէ՞ս Յիսուսի մեռած մարմինը վերստացաւ հրաշափառ Յարուցեալ ու ոգեղէն մարմին, հետեւաբար կ՛ըսենք **"Խորհուրդ մեծ և սքանչելի"**: Սոյն պատճառաւ Յիսուս չյայտնեց իր Յարուցեալ պայծառակերպութիւնը աշխարհի, այլ միայն Իր մտերիմներուն և Զինքը սիրող հաւատացեալներուն:

Յարութիւնը աստուածային առատազեղ սիրոյ խորախորհուրդ արտայայտութիւնն է: Քրիստոսի Յարութիւնը կեանքի՛ն ներշընչո՛ւմն է, ապրելո՛ւ փափաքն է, ապրելու ջա՛նքն է ու ո՛չ յուսահատելու: «Յարութեան Ծօնը կը մնայ գագաթնակէտային իմաստով ամենէն փառապանծ և ներշնչող տօնը, փառապսակը Քրիստոսի կեանքին և կտակին»: Յիսուսի հրաշափառ Յարութեան, հրեայ կրօնաւորները չհաւատացին: Ինչո՞ւ, որովհետեւ հաւատալ **չուզեցին**:

Յարութիւն է, երբ մենք կ՛ապրինք այն հաւատքը, որ Քրիստոս սորվեցուց և պատուիրեց գործադրել: Յարութիւն է,երբ մենք կ՛իրագործենք Քրիստոսի սէրը: Յարութիւն է, երբ Քրիստոսի հանդէպ մեր ունեցած յոյսը ուժն է մեր կեանքին: Ողբերգութիւնը կեանքի մէ՛կ երեսակը կը դրսեւորէ, իսկ Յարութիւնը՝ կեանքի ամբողջակա՛ն երեսակները: Քրիստոսի Յարութիւնը գերագոյն բարձունքն է Աւետարանին և սկզբնաւորութիւնը առաքելական եկեղեցւոյ: Աշակերտներուն կեանքը, տեսիլքը և գործունէութիւնը գլխաւորապէս Քրիստոսի Յարութեան վրայ կեդրոնացաւ: Քրիստոսի Եկեղեցին կը ճանչցուի ու կը հասկցուի մի միայն Յարութեան լոյսի ներթափանցումով:

Յիսուս Քրիստոսի Յարութիւնը երեւոյթ մը չէր, գաղափարական տեսութիւն մը չէր, ո՛չ ալ հոգեհմայական ցնորք, կամ երեւակայական մտաբերութիւն մը, այլ առաքելական եկեղեցւոյ անխոցելի զօրութիւնը և անսպառ ուժ-կորովը: Շատեր կ՛ուզեն Յարութիւնը, կ՛ուզե՛ն, սակայն՝ առանց խաչի զոհաբերութեան: Քրիստոսի Յարութիւնը եթէ առանց մեռնելու վերակենդանութիւն էր, հապա ի՞նչպէս բացատրել Անոր անսպասելիօրէն տեսնուիլն ու յանկարծ խորհրդաւոր անտեսանելի դառնալը:

1. Յիսուսի Յարութիւնը ոգեկան ներկայութիւն՝ յայտնատեսութիւն մը չէր միայն:
2. Փոխակերպուած Յիսուս Քրիստոսի Յարուցեալ մարմինը, տեւականութիւնն ու շարունակութիւնն էր երկրային Յիսուսի:
3. Մարմնական այս փոխակերպումը դժուար է ըմբռնել, որովհետեւ Յարութիւնը աննախընթաց ու բացառիկ եղելութիւն մըն էր, որուն

կը հաւատանք, բայց չենք ըմբռներ:

Երկոտասան առաքեալները, որոնց վառ յոյսերն ու պայծառ երազները խորտակուած էին Յիսուսի խաչելութեամբն ու թաղումովը, յանկարծ նոր կեանք ստացան, արիացան «Յարուցեալ Տէրը» տեսնելով, ու սկսան անվերկիւղ բարոզել Անոր հրաշափառ Յարութիւնը և նահատակուեցան:

Քրիստոսէ երեք հարիւր տարի առաջ Եգիպտացիք կը տօնէին Օսիրիսի մահն ու վերամարմնացման առասպելը, ո՛չ որպէս ու եղելութիւնը: Աթիսի՝ Ատտիս-ի երկրպագուները, Քրիստոսէ 250 տարի առաջ, Հռոմ գացին որպէս Աթիսի յարութեան տեսաբաններ: Եգիպտական Օսիրիսի վերակենդանութեան առասպելը հնարուած էր որպէս գարնանային պտղաբերութեան խորհուրդ և կախարդութիւն: Քրիստոս որպէս եզակի ու պատմական դէմք կը յիշուի հռոմէական պատմութեան մէջ հակադրուելով Օսիրիսի առասպելին:

Քրիստոսի վկայ եղող մը, ճանչցած և զգացա՛ծ ըլլալու է Զայն յարուցեալ վիճակի մէջ: Ան պարտ է վկայ ըլլալ նաեւ Անոր Աւետարանին: Վկայող բարոզիչ մը հոգեփոխուելու և հոգեխառնուելու է Յարուցեալին ապրումին ու զոհողութեան Հոգիին հետ: Յարուցեալին աշակերտներն իսկ՝ որոնց բարոզած էր Իր Յարութիւնը, տրամադիր չէին՝ առանց փորձերու և հակափորձերու՝ ընդունելու Զայն, մինչեւ Յիսուս Ի՛նք յայտնուեցաւ անոնց: Տարակուսող Թովմաս չկրցաւ հաւատալ իր ընկեր աշակերտներուն վկայութեան ու ըսաւ անոնց.

«Եթէ Անոր ձեռքերուն վրայ չտեսնեմ գամերուն նշանը և իմ մատներս գամերուն տեղերը չդնեմ ու իմ ձեռքս չմխրճեմ Անոր կողին մէջ՝ չեմ հաւատար»--Յով. Ի.25:

Ութ օր յետոյ աշակերտները դարձեալ ներսն էին, և Թովմաս ալ՝ անոնց հետ: Յիսուս եկաւ գոց դռներէն, կեցաւ մէջտեղը և ըսաւ. «Խաղաղութի՛ւն ձեզի»: Ապա ըսաւ Թովմասին. «Բե՛ր քու մատներդ և դի՛ր այստեղ ու տե՛ս Իմ ձեռքերս. և բե՛ր քու ձեռքդ ու մխրճէ՛ Իմ կողիս մէջ. Անհաւատ մի՛ ըլլար, այլ՝ հաւատացեալ»: Թովմաս պատասխան տուաւ Անոր և ըսաւ. «Տէ՛ր իմ և Աստուա՛ծ իմ»: Յիսուս ըսաւ անոր (ու նաեւ կ՛ըսէ մեզի).--

«Դուն Ջիս տեսար և հաւատացիր. երանի՛ անոնց որ չեն տեսած ու կը հաւատան»:

Կորիւն--380-450 թ.--Հայ պատմիչ, վարդապետ, թարգմանչաց շարժման գործիչ: Մեսրոպ Մաշտոցի առաջին աշակերտներէն: կ՛ուզէ պատմագրել, կը զիջանի պատմագրել՝ դարձեալ հետեւած ու աշակերտած ըլլալու համար միակ աստուածային Վարդապետին, "անարգամեծար" Քրիստոսի: Ան, օրինակած ըլլալու համար Աստուածաշունչը, դէպքերէն ու դէմքերէն անդին տեսնելու և ցոյց տալու համար Անտեսանելին, Յաւերժականը՝ Իրականութիւնը որ Աղբիւրն է՝ խորութիւններու ընդերքներէն հոսող Ճշմարտութիւնը՝ Աստուած: Ի՞նչն է մնայունն ու յաւերժականը և ի՞նչ է գնայունն ու անցողիկը, ո՞վ կը ճշդէ, ո՞վ կ՛որոշէ այս բոլորը, եթէ ոչ ամենազօր Արարիչ Աստուած: Ճշմարիտ Քրիստոնեայի մը ամենաազնիւ, ամենագեղեցիկ, ամենահզօր և յաւերժական միա՛կ ընելիքը՝ ինքնազոհողութեան զգացումն է:

Մարդոց յիշողութեան մէջ կը յաւերժանան միայն արիւնո՛վ գրուած ճշմարտութիւնները:

Աղօթքը կը ծնանի հերոսներ, կը կերտէ ազատարարներ և կը

դարբնէ նուիրեալներ, կը պարգեւէ յաւերժացողներ: Աստուծոյ Թագաւորութեան մէջ, յետ Յարութեան, տարեդարձները պիտի փոխուին դարադարձներու, հազարամեակներու և յաւերժութեան: Հարիւրաւոր խաչբարեր դէպի երկինք կը նային ու յաւերժութեան ակունքէն, ապրողներու յաւերժութեան զրոյց կու տան: «Ո՛վ Յարուցեալ Յիսուս՝ Քեզմով անցեալը կը դադրի անցած ըլլալէ. Քեզմով ներկան կը դադրի անցաւոր ըլլալէ. Քեզմով յաւերժութեան մրմունջը կը դառնայ **Քայլերգ**...»:

Առաբեալներու կեանքը համակ եղաւ զրկանք ու տառապանք, նուիրում, պայքար ու նահատակութիւն որպէսզի չկորնչի յաւերժութեան Լոյսը՝ Յիսուս Քրիստոս:

Հաւատքը կեանքի յաւերժութեան վահանն է:

Յիսուս Քրիստոս մեր կեանքին Լոյսն է, Իմաստը մեր գոյութեան, Աղբիւրը մեր զօրութեան և Գաղտնիքը մեր յաւերժութեան: Այժմու Քրիստոնեաներու պարտականութիւնը մարմնական կաւին մէջ զգալ է աստուածային ներգործութիւնը: Մեր անզուգական և սրբազան առաքեալներու և պապերու յիշատակը յաւերժացնելու համար ընթանալու ենք Յիսուս Քրիստոսի լուսաշող հետքերէն ու մեր անճնուրաց պապերու շաւիղէն, փոխանցելու համար մեր յաջորդներուն, անոնցմէ ժառանգուած աւանդը աւելի զօրացած վիճակի մէջ:

Հաւատքի կեանքը արժեւորող և յաւերժացնող զօրութիւնը կու գայ վերէն՝ մեր Երկնաւոր Հօրմէն: Տիեզերքի Արարիչը, մարդուն մէջ դրած է յաւիտենականութեան իղձը, մարդ արարածը կը տենչայ մշտական կեանքին, կ՛ուզէ ապրիլ յաւերժօրէն: Այս ըղձանքը ինքնի՛ն, գրաւականն է յաւիտենութեան: Դարձի եկող Քրիստոնեայ մը, այլեւս. «Չի նայիր տեսանելի բաներուն, այլ՝ անտեսանելիներուն, որովհետեւ **տեսանելիները ժամանակաւոր են, իսկ անտեսանելիները՝ յաւիտենական»**--Բ. Կորնթ. Դ.18:

Գիտութիւնը չունի մէ՛կ հատ իսկ յաւիտենական օրէնք: Գիտութիւնը հիմնուած է յարաբերական օրէնքներու վրայ: Սանդիմեթրին կրամին և երկվայրկեանին, այսինքն միջոցին, կշիռքին և ժամանակին վրայ:

"Յաւիտենականութիւն է, ուր չկայ տարիներու համրանք. կայ սկիզբ բայց ոչ վախճան, ուր չկայ տարիք և ոչ կնճիռ. բայց կայ ուրախութիւն և կայ երջանկութիւն": Ընդհիւ Յիսուսի մէկ նայուածքին, որ վայրկեանը յաւիտենականութիւն դարձուց: Երբ Յարուցեալը խօսեցաւ, բոլոր ունկնդիր աշակերտները յափշտակուեցան: Անոր մեղանուշ ձայնն ու յարուցեալ մարմնին հրապոյրն ու շնորհը, յափշտակած էր յուսահատութեան և շփոթութեան մէջ ընկղմած աշակերտները:

Յիսուսի Աւետարանը գրող հոգիներն ու աստուածայայտ աւետարանագիրներ, միանգամ ընդմիշտ ներգրաւուած են, Ինքզինք բացայայտող Յարուցեալի հոգեկան Ներկայութեամբ, ու իրենց ապրուած աստուածփորձառութիւնը աւանդած են յետագայ ժողովուրդներուն: Աւետարանին կարգ մը հատուածները, աւելի վսեմ տեսիլքներու, աւելի բարձր յափշտակութիւններու, աւելի երկնասլաց խոյանքներու և խոր փորձառութիւններու արդիւնք են: Յարուցեալին Հոգեկան Ներկայութիւնը կ՛անյետացնէ ենթական զգացողական աշխարհի զգաստութենէն դէպի երկնային զգացողութիւն:

Ս.Մեսրոպ, Գողթնեաց գաւառին մէջ, որ իր գործունէութեան առաջին դաշտն էր եղած, իր իսկ խղճին մէջ զգացած էր օտարալեզու պաշտամունքէն և բարոզութենէն առանց իրենց սրտին մէջ հոգեւոր նորոգումի կայծ մը ընդունելու՝ անմխիթար մեկնող ժողովուրդին կսկծանքը: Առանց իմաստաւորելու հաւատքը՝ կրօնքը,

մեռած ուժ մը, ու եկեղեցին անիմաստ պերճանք մը պիտի մնային: Ա՛յս էր անտարակոյս Մեսրոպի համոզումը:

Յիսուսի առաքեալներուն մեծագոյն վկայութիւնն ու բարոզութիւնը, իրենց Փրկչին մեռելներէն Յարութիւն առնելն էր: Լսե՛նք Պօղոս առաքեալին պերճախօս վկայութիւնը, որ կ՛ըսէ յաւերժութեան.--

«Եթէ չկայ մեռելներու յարութիւն՝ ուրեմն Քրիստոս յարութիւն առած չէ: Իսկ եթէ Քրիստոս յարութիւն առած չէ՝ ի զուր է մեր բարոզութիւնը, ի զուր է նաեւ ձեր հաւատքը: Եւ Աստուծոյ սուտ վկաները եղած կ՛ըլլանք, բանի որ Աստուծոյ համար վկայեցինք թէ յարութիւն տուաւ Քրիստոսի. արդարեւ, յարութիւն չէր տար անոր՝ եթէ յարութիւն չառնէին մեռելները: Իսկ եթէ մեռելները յարութիւն չեն առներ՝ ուրեմն Քրիստոս ալ յարութիւն առած չէ:... Իսկ արդ, անոնք որ ննջեցին ի Քրիստոս, կորստեա՞ն մատնուեցան արդեօք: Եթէ միայն այս կեանքին համար յոյս դրած ենք Քրիստոսի վրայ՝ ողորմելի ենք բան բոլոր մարդիկ»:

«Բայց արդ, մեռելներէն յարութիւն առած է Քրիստոս՝ Ննջեցեալներու առաջին պտուղը. Քանի որ մէ՛կ մարդով մահ եղաւ, մէկ մարդով ալ՝ մեռելներու յարութիւն»--Ա. Կորն. ԺԵ.13-22:

Քրիստոսի առաքելութեան մէջ բնորոշիչ է Անոր ուժ-կորովը, իր հակառակորդներու բննադատութիւնները և աշակերտներուն Չինք ըմբռնելու դանդաղամտութիւնը: Ուժ մըն էր Պօղոս առաքեալ իր գրիչով, ուժականութիւն մըն էր սակայն իր հաւատքով և անձնատուրութեամբ: Ամենէն ուժգնազդեցիկ զօրութեան աղբիւրը, մարդ արարածին հաւատալ կարենալու կա՛մքն է: Անտեսանելի և աննիւթական իրողութիւններու հաւատքը չէ կորսուած դրամատիրական և նիւթապաշտ ներկայ բաղաքակրթութեան մէջ, ու ո՛չ ալ պայքարը վերջացած, այլ կը շարունակուի այսօ՛ր եւս և առաւե՛լ ուժգնութեամբ: Բարձրաբերձ լեռներն ու անդնդախոր ձորերը երբեք չեն կրնար կասեցնել հաւատքի արշաւը դէպի հոգետեսական Յարութեան:

Դաժան ու անբարոյ ուժեր կը պատրաստուին վերստին արեան մէջ խեղդելու ազատատենչ մարդկութիւնը: Աշխարհի մեծերն ու հարուստները, կ՛ուզեն իրե՛նք ըլլալ տիրապետող ու մեծ: Անոնք կը պատրաստուին վերստին երկիրը վերածել անեզր սպանդանոցի: Սակայն հոգեկան և բարոյական որոշումներ կան, որոնք ի յայտ կը բերեն մարդուս ներքին՝ դատումն ու գութը և կը փոխեն ենթակային ընդհանուր ուղղութիւնը: Այսպիսի փոփոխութիւն մըն էր որ տեղի ունեցաւ Զակէոս մաքսապետին սրտին մէջ: Այսպիսի մտածումն ու կամենալը կը կոչուի **ապաշխարութիւն և "ինքզինքին գալ"**:

Ամէն մարդու մէջ աստուածադիր ուժի մասնիկմը կայ: Չինք կը զգուշացնէ և բարիին կ՛առաջնորդէ: Ան «խորհրդաւոր» և Յիսուսի Յարութենէն արտաբխող գերբնական ուժն է, որով մարդ կը հաղորդուի անջրպետին հետ և ուսկից կը ստանայ թելադրանքներ՝ ներշնչումներ: Եթէ ջուրի, կրակի, ելեկտրականութեան և բարիւղի ուժի աղբիւրները չգործածուէին մարդու կողմէ, կրնա՞ք երեւակայել թէ ի՛նչ պիտի ըլլար իր ապրելակերպը:

1. ի՞նչ պիտի ըլլար հաւատացեալի մը կեանքը եթէ Հոգեւոր Ուժին Ակնաղբիւրը, և Մեռելոց Յարութիւնը չխոստացուէր, ու Աստուծոյ Թագաւորութեան երկրի վրայ Գալը չյայտնուէր և չարին վերջնական պարտութիւնը չ՛ըլլար:

2. Ա՛յս է ներկայ աշխարհի այլասերած և անհաւատութեան վիճակին պատճառը:

Մեռելոց Յարութեան հաւատալուն յաղթանակները:

Ուիլիամ Պլէյֆ ներբողեց ու հռչակեց թէ երեւակայութիւնն ու խորհրդաբանութիւնը աւելի՛ գերակայ են բան 18-րդ դարու նիւթապաշտական բանապաշտութիւնն ու արուեստականութիւնը (artifi - ciality) :

Ուիլիամ Քէյրի, 1761-1834 պարզ հնակարկատ մըն էր, որ ինքնազարգացումով սորվեցաւ լատիներէն, յունարէն, եբրայերէն և ֆրանսերէն: Ծատ անճոռնի վիճակի մէջ հինգ տարուայ ընթացքին Նոր Կտակարանը թարգմանեց Պենկալի լեզուին, ու սկսաւ Պենկալի լեզուով բարոզել ժողովուրդին:

1. 1809-ին թարգմանեց ու հրատարակեց ամբողջ Աստուածաշունչը Պենկալի լեզուին:
2. Աստուածաշունչի կարգ մը մասերը ան թարգմանեց աւելի բան 26 լեզուներու:
3. Այս հնակարկատը Ուիլիամ Քէյրին, դարձաւ Կալկաթայի Համալսարանի Արեւելեան լեզուներու փրոֆեսոր:
4. Ուիլիամ Քէյրի ներշնչեց մօտ երկու հարիւր պատուելիներ, որոնք 1795-ին հիմնեցին Լոնտոնի Աւետարանչական ընկերակցութիւնը աւետարանելու համար ոչ-Քրիստոնեայ ազգերը:
5. 1804-ին Լոնտոնի Աւետարանական ընկերութեան հետեւանքով, հիմնուեցաւ Աստուածաշունչի ընկերութիւնը՝ British and Foreign Bible Society-ն:

Վերոյիշեալ բոլոր դէպք իրողութիւնները արդիւնքներն են մարդկային հոգեկան ներշնչումին, ներքին թելադրութիւններուն և վեհ գաղափարներուն որոնք կու գան աստուածային յայտնութեամբ: Աստուածային յայտնութիւնը, նման արեւի շողերուն, հեռաստուած են համայն տիեզերքին մէջ: Աստուծոյ հեռաստած յայտնութիւնները (շողերը) կը ստացուին միայն կեանք և աճում ունեցող էակներէ և բուսականութիւններէ: Օրինակ, արեւին շողերը (ճառագայթներ)ը չեն փոխակերպեր ժայռերը, հողը և քարերը, սակայն կ՛աճեցնեն բոյսերը, ծաղիկները, պտուղները, անասունները և մարդկութիւնը:

Ասոնց բոլորին մէջ, աստուածային յայտնութիւնը ստացող և իր Արարիչին նմանութեան ազդեցութեան ենթարկուողը՝ մարդ արարածն է: Կարգ մը մարդոց համար, կեանքը իրերու, դէպքերու և երեւոյթներու շարունակութիւն մըն է լոկ, և իրենք՝ զոհը այդ յորձանուտին, որովհետեւ չունին նպատակ, տեսիլք ու կամք: Այսպիսիներու համար կեանքը պատահականութեանց և դիպուածներու հոլովոյթ մըն է:

Մարդ արարած իր ազատ կամքով կ՛ընտրէ փոխարկուիլ իրմէ աւելի վատ անասունի, կամ հաւատալով ու սիրելով իր Արարիչը, կը դառնայ աստուածակերպար: Անասունի փոխակերպուիլը, դէպի զարհուրար ճամբայ է, իսկ աստուածանման ըլլալը, մագլցիլ է միացեալ ուժով և բարձրանալ Պայծառակերպութեան լեռը:

Առաջին քրիստոնեաներու մէջ բարոյական գերադաս ուժ մը արտայայտուեցաւ, աստուածային գերիմաստ կեանք մը և նկարագիր մը ի յայտ եկաւ: Ի՞նչ ուժն էր, որ ուրացող Պետրոսը քաջակորով բարոզիչի փոխակերպեց, Թովմաս անհաւատը, Հնդկաստանի աւետարանիչի և Յիսուսի Եկեղեցին հալածող Պօղոս, եղաւ Քրիստոսի եկեղեցւոյն մեծագոյն ախոյեանը: Վերոյիշեալ երեք փոխակերպուող անձերը իրենց մարմնական աչքով տեսա՛ն Յարուցեալ Յիսուսը և խօսեցան Անոր հետ:

Այս յօդուածին վերնագիրը չ՛ըսեր. «Երանի Այն Մեռելներուն՝ Որոնք Ննջեցին», այլ՝ կ՛ըսէ. «Որոնք ննջեցին **Ի ՏԷՐ**»:

Ինչո՞ւ:

Նախ յարութիւն պիտի առնեն բոլոր անոնք, որոնք հաւատացին ու սիրեցին իրենց Տէր Յիսուս Փրկիչը, և հաւատարիմ մնացին իրենց կեանքին բոլոր տեւողութեան ու նահատակուեցան: Այս անհամար մարտիրոսներուն հետ միասին յարութիւն պիտի առնեն բոլոր հաւատացեալները և զԱստուած սիրողները: Կենաց Գրքին մէջ գրուած և **"Ի ՏԷՐ"** ննջող բոլոր անճնուրաց ժողովուրդները պիտի լսեն Աստուծոյ փողին Ձայնը և պիտի արթննան իրենց մահաբունէն: Քրիստոնեայ հաւատացեալները ուրիշներէ առաջ յարութիւն պիտի առնեն ականատես ըլլալու Խաչեցեալ և Յարուցեալ Յիսուսի համաշխարհային յաղթանակը:

Բոլոր անոնք, որոնք անարգուեցան, չարչարուեցան, մորթազերծ եղան, և հալածուեցան "Ի Տէր Յիսուսի", պիտի տեսնեն ջախջախիչ պարտութիւնը Սատանային ու չար դեւերուն, որոնք ի սպառ պիտի կորսուին ու անյայտանան աշխարհէ: Բոլոր սուտօրէն զրպարտուած հերետիկոսները, որոնք անխիղճօրէն սպաննուեցան, պիտի տեսնեն Աստուծոյ արդարութիւնը, որ մահուան ու կորուստի պիտի դատապարտէ կեղծաւոր և նենգամիտ կղերակա՛ն դահիճները:

Աստուծոյ արդար և վերջին դատաստանէն յետոյ, Աստուած սիրողները և Անոր Որդւոյն հաւատացող հաւատարիմները պիտի ժառանգեն երկիրը ու աշխատին վերականգնելու և դրախտի վերածելու Աստուծոյ ստեղծած երկրագունդը: Այս լուսաւոր լոյսին, ստոյգ վերականգնումին և յաւերժօրէն ուրախանալի վարձատրութեան համար, համայն աշխարհի Քրիստոնեաներ կ՛աղօթեն ըսելով.

«Եկեսցէ արքայութիւն ֆո.
Եղիցին կամք ֆո որպէս յերկինս և յերկրի»:

Սեպտեմբեր 5, 2003
Թորոնթօ